

Toimintaohje: Henkilöstön lääkeluvat, yksityiset palveluntuottajat

Vastuualue: Ikäihmisten palvelut

Hyväksyjä: Jenni Halonen, Kati Poutanen

Laatija: Minna Penttinen

Hyväksytty: 28.7.2023

Voimassa: 1.1.2024 alkaen toistaiseksi

Yksityisten palveluntuottajien lääkehoidon osaamisen varmistaminen noudattaa STM:n Turvallinen lääkehoito-oppaassa esitettyjä linjauksia. Palveluntuottajan on laadittava toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi mm. omavalvontasuunnitelma ja lääkehoitosuunnitelma, mikäli lääkehoito kuuluu palveluihin.

Työnantajan velvollisuudet ja vastuut

Työnantaja vastaa siitä, että hoito ja myös lääkehoito on asiakkaalle/potilaalle turvallista. Työnantajalla on vastuu siitä, että

- yksikön henkilöstörakenne vastaa lääkehoidon vaativuustasoa ja jokaisessa työvuorossa on lääkehoidosta vastaava sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö
- työntekijöillä on tehtäviensä edellyttämä osaaminen.
- työntekijän osaaminen varmistetaan ennen lääkehoitoon osallistumista yksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellyllä tavalla
  - Suositeltavia lääkehoidon verkko-oppimisympäristöjä ovat mm. Siun soten Verkkarit, ProEdu, Skhole ja Awanic
- eri ammattiryhmille kuuluvat tehtävät on määritelty yksikön lääkehoitosuunnitelmassa
- työntekijöillä on lääkärin myöntämät luvat lääkehoidon toteuttamiseen, jotka dokumentoidaan asianmukaisesti
- henkilöstö sitoutuu lääkehoitosuunnitelman toteuttamiseen

Läakeluvat ammattihenkilöittäin	
Läakehoitoon koulutettu, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (sairaanhoitaja, terveydenhoitaja)	
Läakehoidon osaamisen varmistaminen	Läakehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava PKV-läakehoito tai vastaava Huumausaineläakkeet tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	Laskimoon annettava lääke- ja nestehoito tai vastaava Rokottaminen tai vastaava Muut vaativan lääkehoidon luvat palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti: esimerkiksi lääkehoidon toteuttaminen erityisillä välineillä (lääkeannostelija) tai verensiirtojen toteuttaminen

Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydenniskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, lähi- tai perushoitaja	
Lääkehoidon osaamisen varmistaminen	Lääkehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	PKV-lääkehoito tai vastaava Luonnollista tietä annettavat huumausainelääkkeet tai vastaava Injektiot ihon alle (sc.) ja lihakseen (im.)
Poikkeustapauksina myönnetty työyksikön erillisluvat: asiakas/potilas TAI lääkekohtainen	Boluksen antaminen lääkeannostelijalla* (opioidia sisältävä lääkeaineseos) reitti: subcutikseen esim saattohoidossa olevalle potilaalle * Edellyttää sekä N-lääkeluvan suorittamista että perehtymistä lääkeannostelijan käyttöön.
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydenniskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutusta . Muu kuin lähi- tai perushoitaja, esim. sosionomi, geronomi, lastenhoitaja. Varmista koulutustausta!	
Lääkehoidon osaamisen varmistaminen	Lääkehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	PKV-lääkehoito tai vastaava
Poikkeustapauksina myönnetty työyksikön erillisluvat: asiakas/potilas TAI lääkekohtainen	Injektiot ihon alle (sc.) ja lihakseen (im.) Rajattu N-lääkehoito luonnollista tietä → annosjakelussa olevat N-lääkkeet
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen pakollinen täydenniskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.

Hoito- tai hoivatyöntekijä, joka ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö (esim. hoiva-avustaja, ohjaaja, kodinhoitaja*) ja joka on käynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavan lääkehoidon koulutuksen.	
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon lupa Lääkelupa on asiakas/potilas- TAI lääkekohtainen	Läkehoidon perusteet -lupa.
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen vähintään 5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydennyskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkettä	Koulutusta kivun lääkehoidosta
*)Jos kodinhoitaja on rekisteröitynyt Valviran rekisteriin, hän kuuluu yo ryhmään: ”Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutusta. Muu kuin lähi- tai perushoitaja, esim. sosionomi, geronomi, lastenhoitaja”	

Hoiva-avustajan osallistuminen lääkehoitoon

Hoiva-avustaja ei ole sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Lähtökohtaisesti hoiva-avustajan tehtävässä työskentelevät eivät toteuta lääkettä.

- Mikäli yksikön toiminnan kannalta hoiva-avustajien lääkehoitoon osallistuminen on välttämätöntä, tulee hoiva-avustajalla olla suoritettuna lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutus, osaaminen varmistettu ja lääkärin myöntämä kirjallinen lääkehoitolupa. Lääkelupa on asiakas/potilas- tai lääkekohtainen. Lääkeluvat ja niihin liittyvät käytännöt tulee kuvata työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa.

Hoiva-avustaja ei voi itsenäisesti vastata asiakkaan lääkehoidosta eikä toteuttaa lääkettä yksin. Hoiva-avustaja antaa pääasiassa valmiiksi jaettuja lääkkeitä (annosjakelussa olevat lääkkeet) luonnollista tietä eli tabletteina ja kapseleina. Hän voi myös annostella lääkeliuoksia, silmä- ja korvatippoja, ihovoiteita, lääkelastareita (esimerkiksi muistilaastari) tai asettaa peräpuikkoja. Hoiva-avustaja ei voi koskaan antaa pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia- (PKV) tai huumausainelääkkeitä (N-lääkkeitä) eikä annostella insuliinia.

Lisätietoja

[Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6, Liite 6. Lääkehoitosuunnitelman mallipohja [Liite 6.docx \(live.com\)](#)

Valvira: [Lääkehoito - Valvira](#)

Fimea: [Turvallinen lääkehoito - Fimea.fi - Fimea](#)

Osaamisen kehittämisen palvelut: laakeosaaminen@siunsote.fi